

I. PRAVEK

1. Počiatky dejín

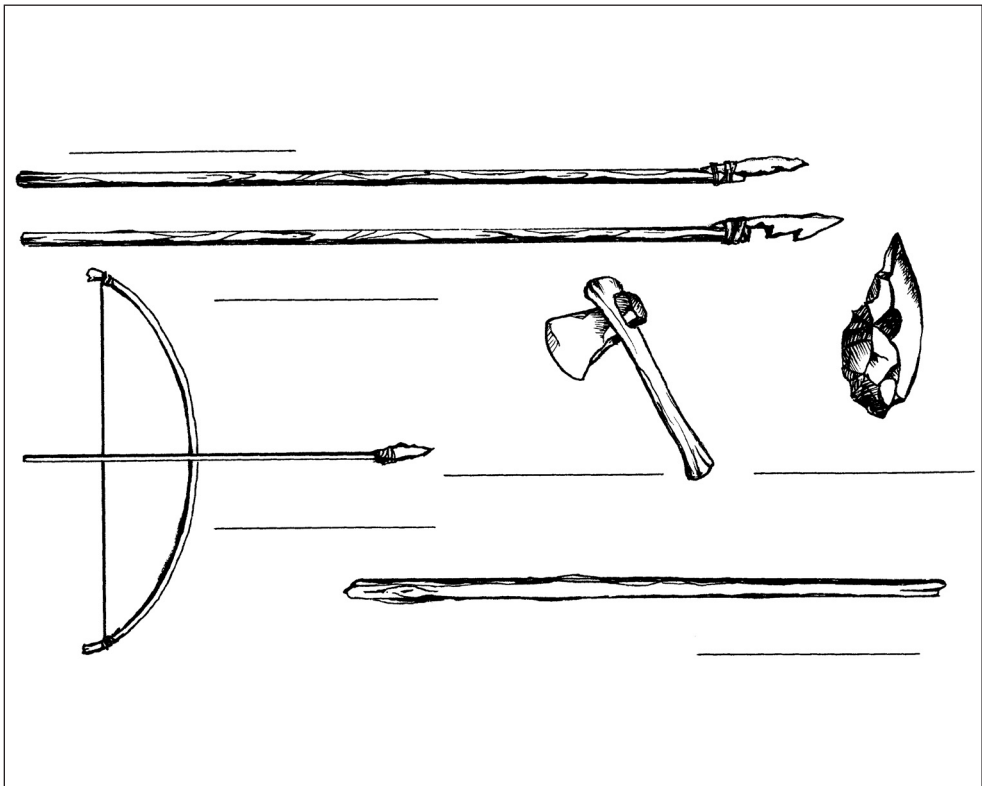
1. Opíš, ako sa zmenilo telo človeka – podľa predpokladov – počas vývoja!

a) Držanie tela: _____

b) Jeho ruky: _____

c) Jeho lebka: _____

2. Napíš na čiary vedľa nástrojov a zbraní ich názvy! Očísluj ich v poradí, v akom ich začali používať!

3. Čo je obsidián? _____

4. Na náčrte mapy sú vyznačené najznámejšie náleziská predkov človeka na svete. Napiš do mapy názvy kontinentov (svetadielov)!

Na ktorom kontinente našli najviac takýchto nálezov? _____

Na ktorom nenašli žiadne? _____

Asi prečo nie? _____

5. Kde našli najznámejší nález pravekého človeka v Maďarsku? _____

Prečo ho nazvali Samuelom? _____

6. Vymenuj tie *najdôležitejšie* znaky, ktoré odlišujú človeka od zvierat!

7. Aká je súvislosť medzi skupinou Beatles a pravekou archeológiou?

Súvislosť je taká, že Lucie, o ktorej sme sa učili v učebnici, dostala meno podľa jednej pesničky skupiny Beatles. V archeologickom tábore, kde sa nález našiel, archeológovia vo dne i v noci počúvali pesničku tejto skupiny s názvom „Lucie na nebi, s diamantmi“, preto takto pomenovali kostru.

Vypočuj si túto pesničku!

Koľko rokov mala Lucie, keď zomrela? _____

Čo myslíš, pokladala sa v čase svojej smrti za mladú alebo starú? _____

2. Ako žil praveký človek?

1. Akým spôsobom získal praveký človek potravu?

2. Porovnaj, ako lovil praveký človek a aké sú poľovačky dnes! Ktoré sú hlavné rozdiely?

a) v prípade loveckých zbraní: _____

b) v cieľoch lovu: _____

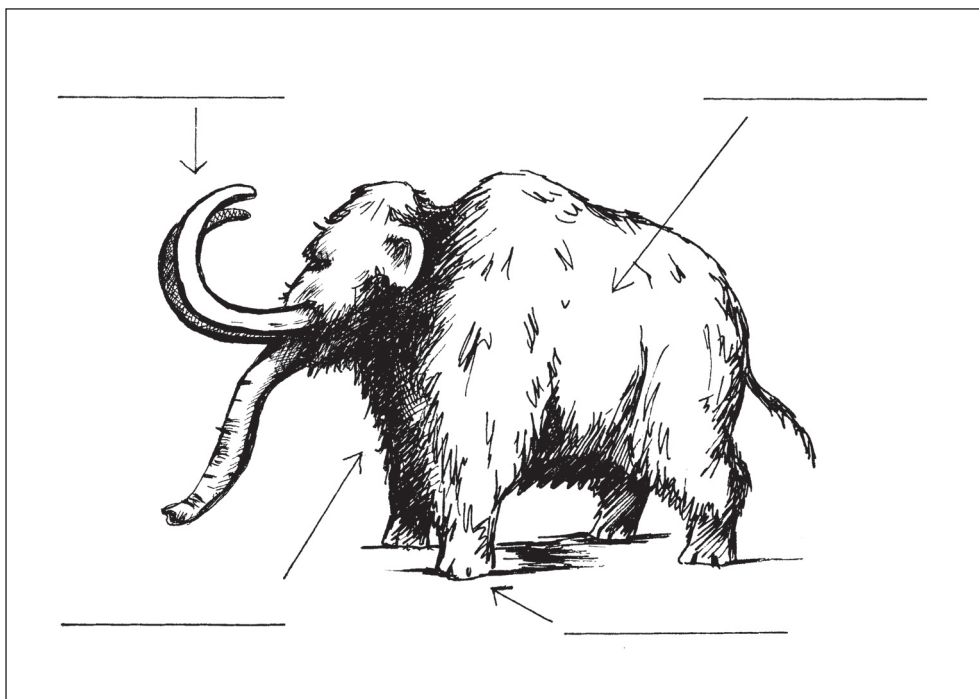
c) v dôležitosti lovu: _____

d) v príprave na lov: _____

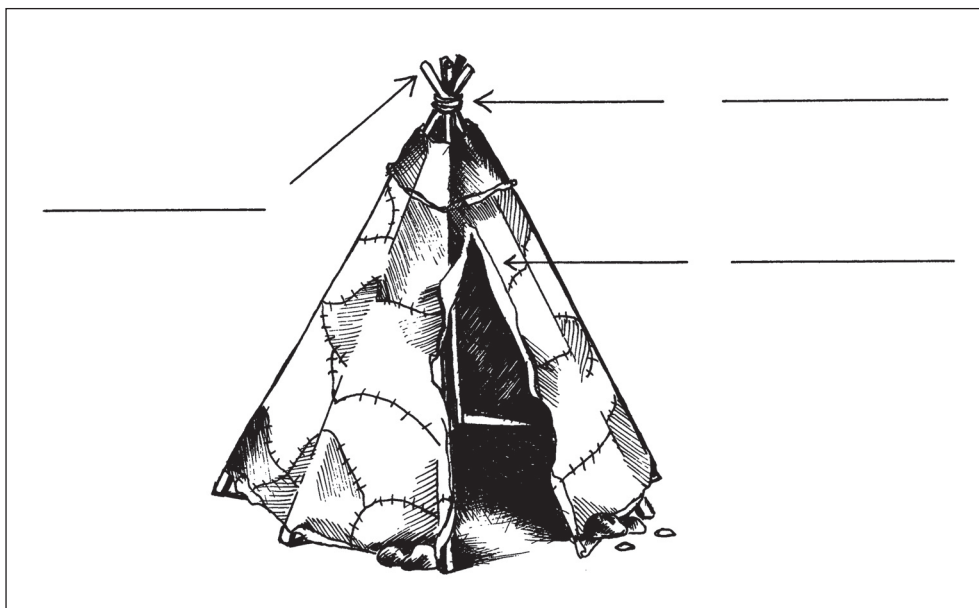
3. Napíš príklady, na čo všetko používali oheň v staroveku!

4. A na čo používame oheň dnes? _____

5. Napíš vedľa častí vyobrazeného mamuta, na čo ich vedeli použiť pravekí ľudia!

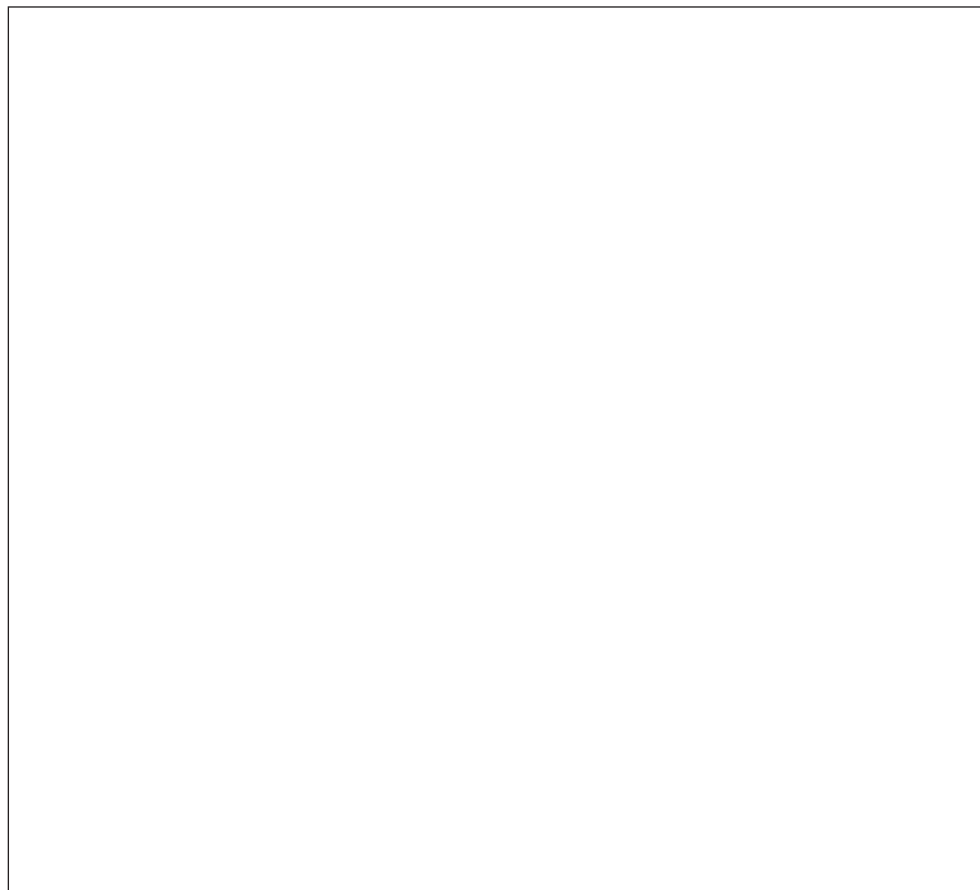
6. Aké látky (materiály) použili pri príprave tohto stanu?

3. Umenie alebo čary?

1. Aké ciele mal praveký človek, keď tvoril kresby, sochy, maľby?

2. Prekresli sem jaskynnú maľbu! (Napríklad z učebnice „Tér – forma – szín“, z učebnice dejepisu alebo ak poznáš inú knihu s takýmto obsahom, tak z tej.)

3. Kde sa našli najznámejšie jaskynné maľby? _____

4. Ktoré sú najčastejšie témy jaskynných malieb? _____

5. Čo znamená slovo mágia? _____

6. Odkiaľ vieme, že ľudia na konci praveku už verili v posmrtný život?

7. Čo si myslíš, prečo často farbili pleť mŕtvych červenou okrovou farbou?

8. Na nasledujúce otázky nenájdeme úplne podloženú odpoveď v učebniciach dejepisu, veď o nich diskutujú aj vedci. Podľa teba, ktoré odpovede sú správne? V pracovnom zošite odpovedz len krátko (podčiarknutím)! Na hodine dejepisu sa o nich porozprávajte!

Praveký človek si myslel, že lov môže byť úspešný
len po čarovaní.

pravdivé – nepravdivé

Po vykonaní obradov a čiar bol ich lov naozaj
úspešnejší.

pravdivé – nepravdivé

Čarodejníci ani neverili v obrady, zámerne
oklamali ostatných.

pravdivé – nepravdivé

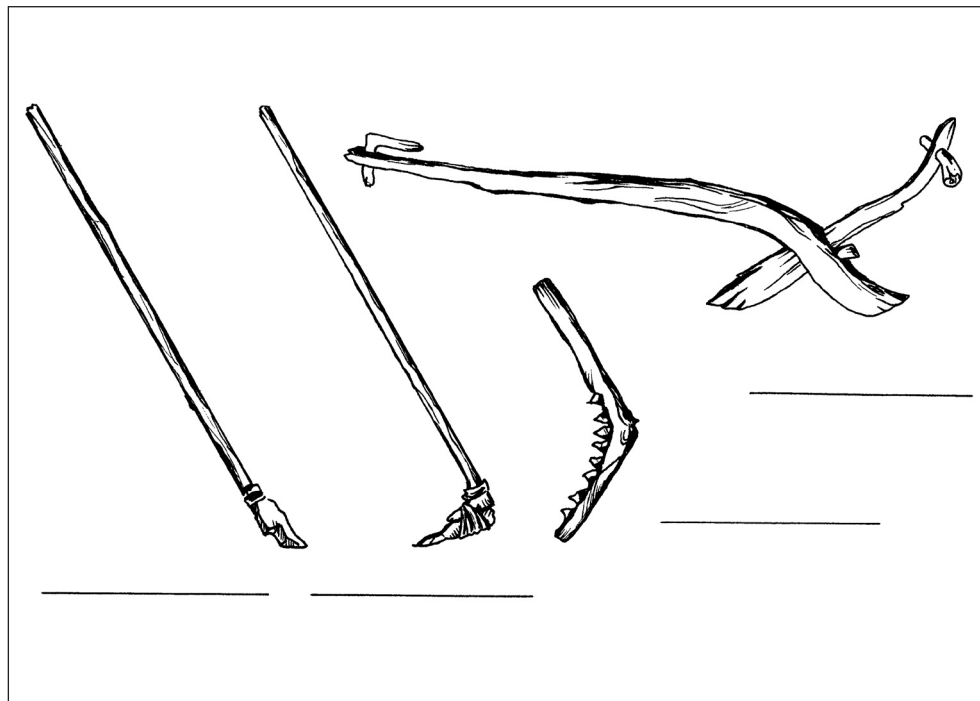
 9. Pozri si v čítanke *Az ókor izgalmas világa (Pútavý svet staroveku)* kresbu pozitívneho a negatívneho obrazu (13. strana)! Povedz, ako ich vyhotovili!

10. * Vymenuj také povery, ktorým poverám aj dnes veria niektorí ľudia!

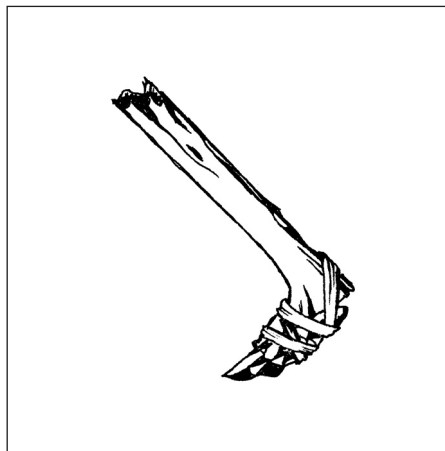
* Na takto označené úlohy nájdeš odpoveď v čítaniach v učebnici (ktoré sú vytlačené na farebnom pozadí).

4. Počiatky výroby potravín

1. Pod jednotlivé kresby napíš názvy výrobných nástrojov!

2. Napíš, z čoho a ako sa vyrobila táto motyka.

3. Porovnaj obrázky divých a šľachtených obilnín! Ktoré sú hlavné rozdiely?

divý jačmeň

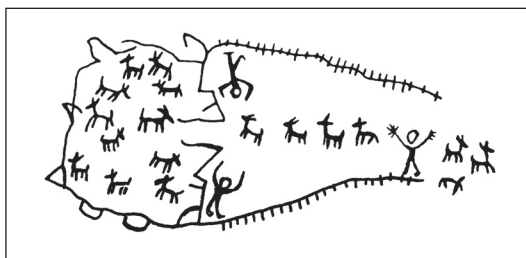
pestovaný jačmeň

divá kukurica

pestovaná kukurica

Ktorý kontinent je pravlastou kukurice? _____

4. Táto prastará kresba bola vyrytá do skaly a zobrazuje chytanie divých kôz. Krátco opíš jeho priebeh.

5. Prečítaj si z knihy „Ősi kultúrák, születő államok” (Praveké kultúry, rodiace sa štáty zo série Új képes történelem – Nový obrázkový dejepis) kapitolu A természet meghódítása (Podmanenie si prírody)! Aká bola súvislosť medzi zakladaním obcí, chovom zvierat a obrábaním pôdy?

5. Vznik remesiel

1. Napiš, prečo človek vyrábajúci potraviny potrebuje viaceré a rôznorodejšie nástroje než jeho predkovia, ktorí sa živili len lovom a rybolovom!

2. Aký je rozdiel medzi hlinenou a keramickou nádobou? _____

Prečo je lepšia keramická nádoba? _____

Prečo musí byť na nej aj glazúra? _____

3. Prečítaj si nasledujúcu archeologickú správu, potom odpovedz na otázky!

„Na terasách, ktoré sa rozprestierali na stráni nad prameňom, nachádzali archeológovia čoraz viac tesaných kamienkov s vybrúsenými stranami. Na týchto stranách boli vyryté obrisy už dobre známych bronzových predmetov. Boli to formy na odlievanie, miestne dôkazy remeselnej sériovej výroby. Potom sa postupne našli aj ostatné prostriedky potrebné na topenie kovov a výrobu zliatin: hlinené rúrky na dúchanie, formy pre suroviny, bronzová troska, a nakoniec aj samotné dejisko týchto činností, zrúcaniny pecí, postavených z kameňa a hliny.“

(Vrch svätého Vida, Velem, župa Vas)

a) Prečo vyryli do kameňa tvary bronzových predmetov? _____

b) Na čo používali dúchadlá? _____

c) Prečo asi archeológovia našli len rúrky z dúchadiel? _____

d) Prečo je pec najdôležitejším dôkazom odlievania bronzu? _____

e) Čo je bronzová troska? _____

4. Urob hlinenú nádobu, ako to je opísané v učebnici! Popros rodičov a vypáľte ju – v ohnisku alebo v rúre –, potom ju ozdob vzormi! (Ak nevieš zohnať hlinu, môžeš urobiť nádobu aj z plastelíny; tú však nemôžeš vypáliť.)

5. Čo je vlna? _____

6. Z akých látok (materiálov) si pre seba robil šaty praveký človek? _____

7. Tkanina sa robila z priadze. Ale z čoho vyrobili priadzu? _____

8. Aký je rozdiel medzi meďou a bronzom?

 9. Pred mnohými tisícročiami ukryl na území dnešného Francúzska istý remeselník svoje nástroje. Možno dedinu napadli lúpežníci? Nástroje našťastie nenašli zbojníci, ale dnešní archeológovia. Prečítaj si znovu 32. stranu v knižke „Ősi kultúrák, születő államok” (Praveké kultúry, rodia sa štáty zo série Új képes történelem – Nový obrázkový dejepis)!

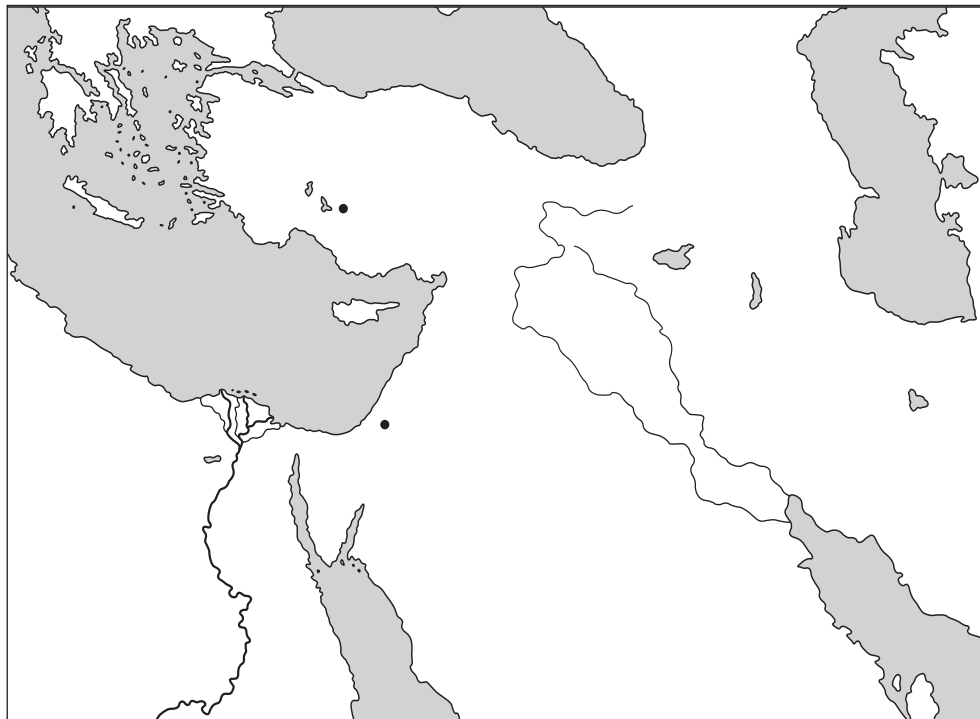
a) Čím sa zaoberal remeselník? _____

b) Ktoré boli jeho najdôležitejšie nástroje? _____

c) Ktorý kráľ zamestnával 300 odlievačov bronzu? _____

6. Prvé roľnícke spoločenstvá

1. Pomocou historického atlasu napíš do náčrtu mapy mená týchto veľkých riek: Tigris, Eufrat, Níl! Názvy miest Jericho a Çatal Hüyük pripíš k príslušnej bodke na mape! (Pomôžu ti pri tom mapy 1/a a 2/a v historickom atlase*.)

Zisti – napríklad porovnaním historického a zemepisného atlasu –, na území ktorých dnešných štátov sa nachádzajú zrúcaniny Jericha a mesta Çatal Hüyük!

Jericho: _____

Çatal Hüyük: _____

* Uvedené mapy sú v Historickom atlase vydavateľstva Nemzeti Tankönyvkiadó.

2. Prečítaj si úryvok zo starovekej básne „Stvorenie motyky“!

„Pán Boh urobil dokonalú vec.
Keď slnko zažiarilo, urobil motyku,
stanovil úlohy, poriadok okopávania,
svoju ruku vystrel k motyke, ku košíku.“

a) Ako poukazuje neznámy autor na dôležitosť motyky?

b) Motyka sama osebe by nemala žiadnu hodnotu, len tak, ak Pán Boh popri nej dáva pozor aj na inú vec.

Na čo? _____

- 3.** Prečo bolo istejším živobytím pestovanie obilia ako zber plodov?

- 4.** Prečo bol istejším živobytím chov zvierat ako lov?

- 5.** Vytvor poradie nasledujúcich udalostí tak, že pred ne napíšeš poradové čísla:

_____ Výstavba prvých miest.

_____ Vyrovnanie sa človeka.

_____ Vyhotovenie brúsených kamenných nástrojov.

_____ Vyhotovenie štiepaných kamenných nástrojov.

- 6.** Z akých materiálov stavali domy obyvatelia prvých dedín?

- 7.** Aký je rozdiel medzi pravekými dedinami a mestami?

- 8.** Na čo slúži

kanál: _____

priehrada: _____

- 9.** Napíš vetu, v ktorej použiješ tieto výrazy: nadbytok, výmena, vodcovia.

Pravek

(Zhrnutie)

- 1. Pripíš čísla jednotlivých nástrojov ku skupine, do ktorej patria!**

a) Nástroje na lov, rybolov:

b) Nástroje na výrobu a obrábanie:

1. nájdený kameň; 2. luk a šíp; 3. kosák; 4. rýľ; 5. kopija; 6. pluh;

7. kamenná sekera; 8. motyka; 9. harpúna; 10. palica na rýľovanie

- 2. Kde žili ľudia v praveku? Napíš príklady podľa stupňov vývoja!**

- 3. Nástroje používajú aj niektoré zvieratá. Ak vedľa klietky opice položíme banán tak, že zviera na ovocie nedočiahne, nájde si palicu a pomocou palice si banán vtiahne do klietky. Napíš v niekoľkých vetách, aký je rozdiel medzi pravekým človekom a vyspelejšími zvieratami, čo sa týka používania nástrojov!**

[illegible]

4. Podčiarkni tie činnosti, ktoré sú typické len pre človeka, nie však pre najvyspelejšie zvieratá!

lov – rybolov – sochárstvo – stavba príbytku – používanie nástrojov – pochovávanie mŕtvych – spoločná (skupinová) činnosť – uskladnenie nadbytočnej potravy – reč

5. Ktoré boli prvé remeslá? (Vymenuj spomedzi nich tri!)

Vyber z nich jedno a napíš o ňom niekoľko viet!

6. Napíš názvy prvých kovov, ktoré človek používal! Ich poradie nech odzrkadľuje, ktorý používal najskôr a ktorý najneskôr.

7. Napíš po jednej vete s uvedenými dvojicami slov!

výroba potravy, dediny: _____

nadbytok, prvé štáty: _____

8. Kde vzniklo závlahové poľnohospodárstvo?

II. KDE SA SKRÝVA MINULOSŤ?

7. Pramene dejín

1. Zapíš jednotlivé historické pramene do skupiny, do ktorej patria!

nádoba z pálenej hlíny, peniaze, noviny, zručaniny hradu, náhrobný kameň, vlastný životopis, socha, meč, trosky lode, zákony vyryté do kameňa, fotografia, ľudské kosti, úradný list, list zo stromu

Hmotné	
Písomné	
Oba druhy	
Ani jeden z nich	

2. Ktorý ľudový zvyk – obzvlášť obľúbený v kruhu detí – vysvetľuje tento stredoveký príbeh:

„Žil raz jeden chudobný človek s manželkou. Mali tri dcéry. Boli takí chudobní, že sa dcéry nemohli vydať, lebo nemali veno. Dozvedel sa o tom biskup Mikuláš, v noci prišiel k ich oknu a do izby im hodil toľko peňazí, že sa mohli slušne vydať.“

Odpoveď prezradí meno kňaza: _____

3. Historici, ktorí sa venujú praveku, často skúmajú život afrických domorodcov. Čo si myslíš, prečo?

4. Aké hmotné a písomné pamiatky má vaša rodina o tebe, o твоjich rodičoch, starých rodičoch alebo o ešte dávnejších časoch?

hmotné: _____

písomné: _____

Ak ti rodičia dovoľia, dones nejaké zaujímavé hmotné alebo písomné pamiatky na hodinu dejepisu!

5. Skúmaj dejiny vašej rodiny!

a) Zvoľ si tému výskumu!

Napríklad:

v akom dome, byte žili moji starí rodičia;

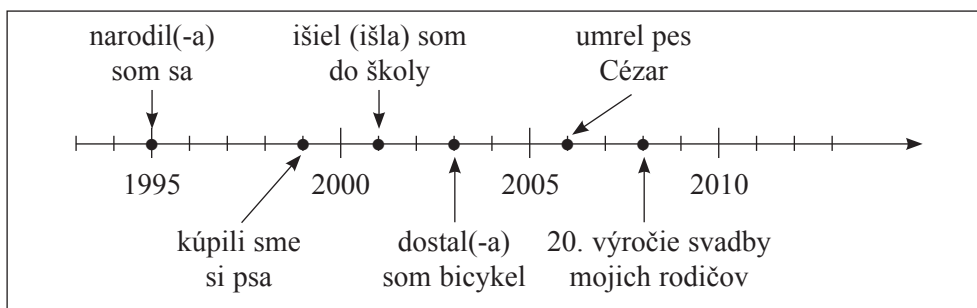
čím sa zaoberal môj starý otec v dospelosti;

zaujímavý zvyk, koníček (záľuba), zamestnanie v minulosti mojej rodiny.

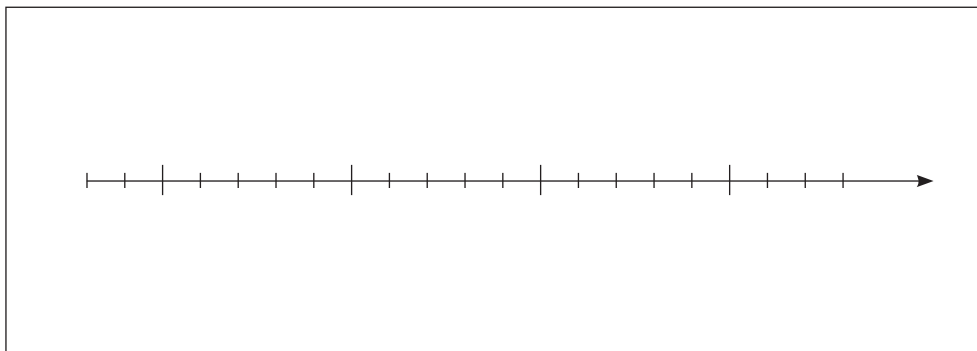
b) Pýtaj sa respondentov (ktorí ti poskytnú odpovede, t.j. svojich rodičov, starých rodičov)! Vypýtaj si od nich dokumenty k zvolenej téme! (Listy, pohľadnice, fotografie, vysvedčenia, preukazy atď.)

c) Napiš niekoľkými vetami sloh (čiže historickú štúdiu) na základe prameňov, teda podľa bodov a) a b)! Na konci štúdie uveď svoje pramene!

6. Urob si časovú priamku o svojom doterajšom živote! Napríklad takto:

Sem:

7. Ak historik o 500 rokov bude skúmať náš vek, aké pramene bude používať najčastejšie?

písomné: _____

hmotné: _____

iné: _____